

Trumps handelspolitik strider mod 200 års forskning

Børsen den 28 juli 2025

Donald Trump har nu for anden gang siddet godt et halvt år i Det Hvide Hus. Det har været et turbulent halvt år, ikke mindst i den økonomiske politik, og i helt særlig grad i handelspolitikken.

Politikken er kendetegnet af Trumps årtier lange skepsis over for international handel og disrespekt for almindelige politiske normer.

Alligevel forhandler både USA og andre lande handelsaftaler for tiden. Det store spørgsmål er, hvilke konsekvenser aftalerne får, og om vi er på vej ind i en ny international balance.

Før man kan vurdere konsekvenserne, må man dog begynde med at understrege to absurde særforhold ved Trumps nye handelsaftaler.

For det første er formålet med alle moderne handelsaftaler, at begge parter aftaler en form for skema for gensidig liberalisering af den indbyrdes handel.

Rent teoretisk ville det økonomisk bedste være, hvis begge parter simpelthen afskaffede alle handelsbarrierer, der ikke har et direkte sikkerhedspolitisk formål.

Trumps erklærede mål med aftalerne varierer derimod fra dag til dag, og hans forståelse af dem er bundet i merkantilistisk tænkning, som man kendte den fra 1700-tallets økonomer før Adam Smith og David Hume.

For det andet er det paradoksalt, at en amerikansk præsident overhovedet er involveret i at forhandle handelspolitik. Den amerikanske forfatning omtaler forhold som skat og handelspolitik i paragraf 1, der oplister Kongressens kompetenceområder.

Præsidentens kompetenceområder beskrives i paragraf 2 og omfatter dermed slet ikke handelspolitik.

Måden Trump indtil videre har formået at omgå forfatningens meget klare magtdeling, er at misbruge en nødretslov fra 1977 – the International Emergency Economic Powers Act (IEEPA) – som giver præsidenten visse ekstra beføjelser under helt særlige omstændigheder.

Situationen er således en, hvor baggrunden er en amerikansk præsident, der udøver magt over et politikområde, som forfatningen slet ikke giver ham, og med en forståelse af området, der strider mod 200 års samfundsforskning.

Trump deler 1700-tallets såkaldt "merkantilistiske idé" om, at eksport er godt, og import er dårligt for økonomien. Tror man det, følger det næsten logisk, at ethvert handelsunderskud – hvor man importerer mere fra et land, end man eksporterer til landet – er et problem.

Amerikanske udspil til handelsaftaler for tiden har derfor som formål at begrænse USA's import og øge mulighederne for eksport. Det mærkværdige er således, at man indgår handelsaftaler, der reelt efterlader langt højere handelsbarrierer end før Trump, men stadig fejres som liberaliseringer.

Den helt nye handelsaftale med Japan indebærer for eksempel, at landet pålægges en basistold på "kun" 15 pct. på al eksport til USA – næsten en firedobling af niveauet før Trump. Man regner med, at aftalen med EU, der lander om få dage, vil være lignende.

Det store spørgsmål er, hvordan resten af verden reagerer på USA's voldsomme protektionisme.

Mange økonomer, inklusive Dartmouth Colleges ekspert Douglas Irwin, mener, at det optimale svar på den amerikanske protektionisme er at gennemføre stærkt liberaliserende aftaler med resten af verden.

Der er først og fremmest behov for at erstatte nogle af de amerikanske eksportmarkeder, som Trump er ved at lukke. Derudover håber de fleste økonomer, at den internationale tumult åbner et politisk "vindue" for yderligere liberalisering, som særinteresser og enkelte landes traditioner ellers ofte blokerer for.

De økonomiske konsekvenser hviler på netop det respons: Den samlede verdenshandel svækkes kraftigt af Trumps handelshindringer, men nye handelsaftaler mellem f.eks. EU, Australien, Storbritannien og store dele af Asien kan i princippet trække stærkt den anden vej.

På længere sigt er der dog næppe megen tvivl om, at når verdens suverænt mest innovative økonomi pludseligt bliver protektionistisk, vil hele den globale økonomi bremse op.

Der er dog to jokere i hele spillet: Trumps egen uforudsigelighed, der hurtigt kan godt ondt værre, og amerikanske domstoles vurdering af hans ret til overhovedet at føre handelspolitik.

Skulle domstolene – som de fleste eksperter regner med – erklære Trumps brug af IEEPA for forfatningsstridig, er det usikkert, om en eneste af aftalerne, eller noget af hans handelspolitik, vil gælde dagen efter dommen.

Skulle det ske, er alle de økonomiske bolde i luften en gang til.

Christian Bjørnskov